

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 lutego 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił T. D. prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie udowodnił 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy uznał za udowodnione 25 lat, 1 miesiąc i 24 dni stażu sumarycznego, jednocześnie niezaliczając mu do stażu pracy w warunkach szczególnych żadnego okresu. /decyzja k.10 - 10 odwrót plik II akt ZUS/

W dniu 13 marca 2018 r. T. D. odwołał się od powyższej decyzji. Skarżący wskazał, że legitymuje się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych, a wskazuje na to przedstawiona przez niego dokumentacja pracownicza. / odwołanie k.2 - 4/

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 28 marca 2018 r. pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację wskazaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie k.5 - 5 odwrót/

Na rozprawie w dniu 16 października 2018 r. T. D. wniósł o zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 1982 r. do 1998 r. /oświadczenie wnioskodawcy min.00:05:52 rozprawy z dnia 16 października 2018 r. , płyta CD k.87/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

T. D. urodził się (...) /okoliczność bezsporna/

W dniu 23 stycznia 2018 r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę , po którego rozpatrzeniu wydano zaskarżoną decyzję. /wniosek k.1 - 4 odwrót plik II akt ZUS , decyzja k.10 - 10 odwrót plik II akt ZUS/

T. D. nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. /okoliczność bezsporna/

Wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku udokumentował ponad 25 lat ogólnego stażu pracy. /okoliczność bezsporna/

W okresie od 21 czerwca 1982 r. do 31 maja 1995 r. T. D. zatrudniony był w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy. /świadectwo pracy k.6 plik II akt ZUS/

Podczas pracy w tym zakładzie wnioskodawca zajmował się montażem rur wodociągowych oraz kanalizacyjnych (m.in. skręcał rury za pomocą śrub bądź też uszczelniał je za pomocą betonu lub lepiku). W zakresie powierzonych obowiązków zajmował się także wykonywaniem szalunków oraz zagęszczaniem podłoża po zamontowaniu rur. Powierzone obowiązki wykonywał wyłącznie w wykopach o głębokości co najmniej 4 metrów. W tych warunkach wnioskodawca pracował przez cały rok, także zimą, podczas mrozów miejsce wykopu było uprzednio odmrażane. W okresie tego zatrudnienia T. D. nie był oddelegowywany do wykonywania innych prac. /zeznania świadków: M. P. min.00:19:28 - 00:33:01 , W. W. min.00:33:01 - 00:42:40 oraz przesłuchanie wnioskodawcy min.00:44:09 - 00:47:22 w związku z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:05:52 - 00:16:49 rozprawy z dnia 16 października 2018 r. , płyta CD k.87/

W okresie od 1 lutego 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. T. D. zatrudniony był w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w pełnym wymiarze czasu pracy. /zaświadczenie k.7 plik II akt ZUS , dokumentacja pracownicza wnioskodawcy k.28 - 54/

W tym okresie wnioskodawca nadal zajmował się montażem rur wodociągowych oraz kanalizacyjnych w wykopach do 10 metrów głębokości, także zimą. Pomimo powierzenia funkcji brygadzysty zasadniczy zakres obowiązków pracowniczych wnioskodawcy nie uległ zmianie - funkcja brygadzysty sprowadzała się jedynie do uzgadniania określonych kwestii z kierownikiem budowy. T. D. nie był oddelegowywany do innych prac tj. do pracy w magazynie ani w narzędziowni. /zeznania świadków: M. P. min.00:19:28 - 00:33:01 , W. W. min.00:33:01 - 00:42:40 oraz

wnioskodawcy min.00:44:09 – 00:47:22 w związku z z jego informacyjnymi wyjaśnieniami min.00:05:52 – 00:16:49 rozprawy z dnia 16 października 2018 r. , płyta CD k.87/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zachowanej dokumentacji osobowej ze spornych okresów pracy wnioskodawcy, jak i osobowych źródeł dowodowych w postaci przesłuchania wnioskodawcy oraz zeznań świadków pracujących z wnioskodawcą

w tych samych zakładach pracy w spornych okresach, a zatem posiadających wiedzę odnośnie charakteru jego zatrudnienia i rodzaju wykonywanych przez niego czynności.

Zgromadzone dokumenty, zeznania świadków oraz przesłuchanie wnioskodawcy nie budzą wątpliwości co do ich wiarygodności, znajdują potwierdzenie w załączonej dokumentacji osobowej, są ze sobą spójne i stanowią tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz.1270) ubezpieczonym, urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku, przysługuje emerytura, po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32, 33, 39 i 40, jeżeli, w dniu wejścia w życie ustawy, osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do treści art.184 ust.2 powołanej ustawy, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 roku, emerytura, o której mowa w ust.1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Prawo do emerytury, na podstawie art.184 tej ustawy, przysługuje ubezpieczonemu, który na dzień wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnił określone w niej wymogi stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach, czy wykonywał inną pracę i czy pozostawał w zatrudnieniu.

Z treści przepisu art.32 ww. ustawy wynika z kolei, że możliwe jest wcześniejsze przejście na emeryturę przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie art.32 ust.4 ww. ustawy wiek emerytalny, o którym mowa w ust.1 rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie którym osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Za dotychczasowe przepisy (w rozumieniu art.32 ust.4 ww. ustawy) należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz.43), ale wyłącznie w zakresie regulowanym przez ww. ustawę o emeryturach i rentach, a więc co do wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na jakich osobom wykonującym prace określone w ust.2 i ust.3 art. 32 tej ustawy przysługuje prawo do emerytury (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku, III ZP 30/01, OSNAP 2002/10/243 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 roku, II UK 31/09, Lex nr 559949).

Zgodnie z treścią § 3 i 4 cytowanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn; pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...)

i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok.

i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, iż wnioskodawca na dzień orzekania spełnia przesłanki ustawowe co do: wieku – w dniu (...) ukończył 60 lat, braku członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym oraz wymaganych na dzień 1 stycznia 1999 roku okresów składkowych i nieskładkowych.

W ocenie Sądu wnioskodawca spełnia również warunek, co do posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia

w szczególnych warunkach Sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 – LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84 – LEX 14625).

Analiza treści wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że do prac w warunkach szczególnych należą w szczególności prace wymienione w dziale V (zatytułowanym „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”) pod poz. 1 „roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach”.

W tym miejscu wskazać należy, że do przyznania wnioskowanego świadczenia niewystarczającym jest wykonywanie ogólnych robót wodno-kanalizacyjnych, koniecznym jest bowiem wykonywanie robót wodno-kanalizacyjnych w głębokich wykopach.

Definicja „głębokich wykopów” zawarta jest w licznych opracowaniach, między innymi w Geotechnice z 1987 roku prof. Z. W. (inżyniera budownictwa lądowego, specjalisty z zakresu geotechniki), czy też w Zeszytach Instytutu (...) /2007: „Warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych” część A „Roboty ziemne i budowlane”. Według przedstawionej literatury, wykopy pod względem ich głębokości dzieli się na:

1. wykopy płytke – o głębokości mniejszej niż 1 metr,
2. wykopy średnie – o głębokości od 1 do 3 metrów,
3. wykopy głębokie – o głębokości przekraczającej 3 metry.

Roboty wodnokanalizacyjne uzyskują zatem miano robót wykonywanych w warunkach szczególnych dopiero wówczas, gdy wykonywane są w „głębokich wykopach”, zgodnie z klasyfikacją przedstawioną powyżej.

Taki pogląd ugruntowany został już w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 14 listopada 2013 r., II UK 133/13, wskazał jednoznacznie, że wymóg uznania robót wodnokanalizacyjnych za prace wykonywane w szczególnych warunkach, będący warunkiem koniecznym do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, zostaje spełniony tylko wtedy, gdy takie roboty były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w głębokich wykopach (LEX nr 1399913). Podobny pogląd Sąd ten wyraził w wyroku z dnia 27 stycznia 2012 r., II UK 103/11 (LEX nr 1130388).

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wnioskodawca w trakcie zatrudnienia w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w Ł. oraz w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy budowach rurociągów tj. wodociągów oraz kanalizacji, a do jego obowiązków należało m.in. montowanie rur oraz ich uszczelnianie. Co jednak istotne, prace te wykonywał w głębokich wykopach, na zewnątrz, w zmiennych warunkach atmosferycznych przy narażeniu na szkodliwe działanie środków chemicznych używanych do wykonania uszczelnień wykonanych instalacji.

Zdaniem Sądu pracę przy robotach wodno-kanalizacyjnych oraz budowie rurociągów w głębokich wykopach, jaką niewątpliwie wykonywał wnioskodawca, zaliczyć należy do prac w warunkach szczególnych. Wnioskodawca wykonywał bowiem prace wymienione w wykazie A dział V pkt 1, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, czyli prace określone jako „roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach”.

Pomocnicze znaczenie w tym zakresie stanowi wykaz zawarty w załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury i renty (Dz. Urz. MB z dnia 6 grudnia 1983 roku Nr 3 poz. 6). Stanowisko

montera instalacji sanitarnych i grzewczych jako prace przy robotach wodno-kanalizacyjnych oraz budowie rurociągów w głębokich wykopach zostało wymienione wprost w Wykazie A Dziale V Prace w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych pod pozycją 1 pkt 6, jako prace wykonywane w szczególnych warunkach.

Podkreślić należy, iż ustawodawca w obecnie obowiązujących przepisach celowo odszedł od szczegółowego określania stanowisk pracy, skupiając się na zakresach obowiązków, bowiem nazwy stanowisk pracy mogły być bardzo różne w zależności od zakładu pracy. Ponadto ustalano je często na długo przed wejściem w życie przepisów określających pracę w warunkach szczególnych. Z tej przyczyny Sąd ma nie tylko prawo, ale i obowiązek ustalać rzeczywisty zakres obowiązków, bez względu na nazwę stanowiska.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10).

Wskazać należy, że istotnym warunkiem przyznania świadczenia z tytułu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jest stwierdzenie w ramach pełnego wymiaru czasu pracy oddziaływania szkodliwych warunków na organizm pracownika. R. legis instytucji przewidzianej w art. 32 ustawy z 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS

opiera się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Jak wynika z powyższego chodzi zatem o charakter i warunki, w jakich dana praca jest wykonywana.

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie wykazano, że wnioskodawca pracując na wspomnianym stanowisku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, faktycznie wykonywał pracę w szczególnych warunkach przyczyniających się do szybszego obniżenia wydolności jego organizmu. Bezwzględnie do takich prac należą prace wykonywane w głębokich wykopach, gdzie panują ekstremalne warunki jak wilgoć, brak przestrzeni, ryzyko obsunięć czy zawaleń itd. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 marca 2015 roku, IIIAUa 291/14, LEX).

Podkreślenia wymaga, że praca w warunkach szczególnych ma być, zgodnie z cytowanym przepisem, wykonywana stale, czyli ma to być podstawowe, zasadnicze zajęcie pracownika.

Wprawdzie do powierzonych wnioskodawcy zadań należało także wykonywanie szalunków oraz zagęszczanie podłoża po zamontowaniu rur i jakkolwiek przepisy dotyczące przyznawania emerytury w obniżonym wieku powinny być ściśle interpretowane, tak jednocześnie ich wykładania nie może być na tyle skrajna i restrykcyjna, by prowadziła do absurdałnej sytuacji, gdy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach uznaje się tylko i wyłącznie czynności wymienione w wykazie A załącznika do cytowanego wyżej rozporządzenia, wykonywane ciągle przez cały obowiązujący pracownika czas pracy, bez jakichkolwiek przerw i bez wykonywania innych czynności, które są jednak immanentnie związane ze stanowiskiem pracy zajmowanym przez ubezpieczonego. Takie przyjęcie uniemożliwiałoby w praktyce przyznanie komukolwiek prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze z tego względu, że żaden z ubezpieczonych nie spełniałby takich wymogów./por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 lutego 2012 r. ,sygn. akt III AUa 1644/11/.

Reasumując, całokształt zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego pozwala zdaniem Sądu stwierdzić , iż praca wykonywana przez wnioskodawcę w spornych okresach tj. począwszy od 21 czerwca 1982 r. , a przed 1 stycznia 1999 r. była pracą w warunkach szczególnych, co sprawia, że ubezpieczony spełnił wszystkie warunki wymagane do przyznania prawa do emerytury na podstawie art.184 ust.1 ww. ustawy o emeryturach i rentach.

Zgodnie z treścią art. 129 ust. 1 ww. ustawy, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Ubezpieczony wniosek o emeryturę złożył 23 stycznia 2018 r. , a zatem należało przyznać prawo do emerytury od 1 stycznia 2018 r.

Wobec powyższego Sąd, na podstawie art.477¹⁴§ 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2018 r.

S.B.